

Raadsbrief ter informatie

Postadres:
Gemeente Almelo
Postbus 5100
7600 GC Almelo

Aan de raad van de gemeente Almelo

Doorkiesnummer
1312

Behandeld door
E. Leppink

Datum
6 mei 2020

Onderwerp
Motie onderzoek 'Lagere OZB voor verenigingen'

Geachte raadsleden,

Op 7 november 2019 heeft uw raad een motie 'Onderzoek lagere OZB voor verenigingen' aangenomen. In de motie verzoekt u het college:

De mogelijkheden te onderzoeken om in het Kader van de OZB te komen tot een ander belastingregime voor alle verenigingen binnen de gemeente Almelo en hiervoor voorstellen uit te werken per type organisatie (sport, scouting, dorps en buurthuizen), te behandelen in een politiek beraad en te betrekken bij de Perspectiefnota 2020.

In de overwegingen worden tevens instellingen van sociaal belang, ANBI's en SBBI's genoemd.

Uw oproep tot nader onderzoek komt voort uit de constatering dat gemeenten op basis van een aangenomen amendement op het Belastingplan 2019, ruimte hebben gekregen om aan 'instellingen van sociaal belang' een lagere OZB aanslag op te leggen. Dit zogenaamde 'amendement Omtzigt' maakt het mogelijk om voor – nader door de gemeente te bepalen – instellingen van sociaal belang, het lagere woningtarief te hanteren, in plaats van het (huidige) hogere tarief voor niet-woningen.

In onze raadsbrief van 7 mei 2019 (RAAD - 5439) hebben wij u geïnformeerd over de mogelijkheden die het 'amendement Omtzigt' biedt en ons advies om, in lijn met advies van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), vooralsnog geen gebruik te maken van deze mogelijkheid.

In deze raadsbrief informeren wij u nader over dit onderwerp en gaan wij in op het verzoek zoals verwoord in uw motie.

Advies VNG

Zoals bekend roept het amendement op het belastingplan 2019 bij gemeenten veel vragen op. De toelichting op het amendement en de wettekst zijn op onderdelen tegenstrijdig en niet duidelijk. Ook zijn er ten aanzien van de praktische uitvoering de nodige vragen bij gemeenten. Zo zijn de huidige computersystemen van gemeenten niet toegerust om aan niet-woningen een woningtarief te koppelen.

De VNG heeft de staatssecretaris van Financiën en de minister van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties om meer duidelijkheid gevraagd, en heeft gemeenten geadviseerd om vooralsnog geen gebruik te maken van de mogelijkheden die het amendement biedt. Het advies van de VNG luidt concreet:

"Het toepassen van de mogelijkheid van tariefdifferentiatie op basis van de voorgestelde wettekst brengt financiële risico's met zich mee en kan leiden tot juridische procedures. Omdat de risico's niet goed te overzien zijn, adviseert de VNG te wachten met de uitvoer van deze motie tot de gewenste duidelijkheid er is".

Kern van het VNG-advies is de constatering dat de huidige wettekst niet deugdelijk is. De VNG verwijst daarbij naar een artikel in het Belastingblad (2018/452) waarin prof. dr. J.A. Monsma, specialist op het

gebied van gemeentelijke belastingen, ingaat op de beleidsmatige en juridische aspecten van de wettekst en waarin hij concludeert dat de wettekst geen deugdelijke basis vormt voor wat de indieners van het amendement hebben beoogd te bereiken. Hij stelt zelfs de vraag: "Hoe heeft het kunnen gebeuren dat dermate gebrekkige wetgeving tot stand is gekomen?".

De VNG geeft aan dat de mogelijkheid bestaat dat er een wetswijziging nodig is om een einde te maken aan de onduidelijkheid. Dit traject heeft een doorlooptijd van ongeveer 2 jaar.

Juridische risico's

Het toepassen van de mogelijkheid van tariefdifferentiatie op basis van de voorgestelde wettekst kan leiden tot juridische procedures en proceskostenvergoedingen. Het is namelijk de vraag of de huidige wettekst voldoende grondslag biedt om in de gemeentelijke belastingverordening een wenselijk geacht onderscheid tussen 'instellingen van sociaal belang' aan te brengen. Onder 'instellingen van sociaal belang' moeten worden verstaan: niet-woningen van SBBI's (sociaal belang behartigende instelling) en ANBI's (algemeen nut beogende instellingen). In Almelo gaat het dan om 170 objecten die mogelijk onder de bepalingen kunnen vallen waaronder crèches/peuterspeelzalen, het voetbalstadion, clubhuizen, sporthallen, sportzalen, gymnastieklokalen, sportaccommodaties, fitnesscentra, stoeterijen, maneges, enz.

In uw motie geeft u als overweging aan dat het gemeenten vrij staat om aanvullende voorwaarden te stellen aan de toepassing van het lagere OZB-tarief. Zo zou volgens u bijvoorbeeld gedacht kunnen worden aan de voorwaarde dat sportverenigingen statutair in Almelo gevestigd zijn en aangesloten zijn bij een sportbond die lid is van NOC*NSF. In de toelichting op het amendement Omtzigt wordt inderdaad vermeld dat gemeenten aanvullende voorwaarden kunnen stellen. De bedoeling van de wetgever is hiermee volstrekt helder. Echter, de letterlijke tekst van de wet is hiermee niet in overeenstemming gebracht.

Bij het in de belastingverordening van toepassing verklaren van een lager OZB-tarief voor (bepaalde) verenigingen, zouden niet-profilerende clubs en instellingen derhalve een beroep kunnen doen op het gelijkheidsbeginsel. Het ontbreken van wettelijk verankerde definities en het subjectieve aspect maken de kans van slagen voor clubs en instellingen groot waardoor de gemeente een groot juridisch en financieel risico loopt.

Het juridische risico wordt overigens nog vergroot als gevolg van het feit dat er landelijk nog geen enkele gemeente is overgegaan tot toepassing van het amendement. Indien de gemeente Almelo besluit om over te gaan tot toepassing, dan wordt verwacht dat er, mede als gevolg van de wervende inzet van no-cure no-pay bureaus, meer en omvangrijkere bezwaar- en beroepsprocedures worden aangespannen, met als nevensgeschikt doel om op dit punt jurisprudentie te ontwikkelen.

Financiële effecten

De financiële effecten van de voorgestelde maatregelen zijn bovendien groot. Wanneer wordt uitgegaan van de definitie van organisaties zoals verwoord in de motie van 7 november 2019, dan moet rekening gehouden worden met een structureel lagere bate van de OZB-belasting van ongeveer € 210.000.

Dit verlies aan OZB-inkomsten is op dit moment nog niet gedekt, maar zou kunnen worden opgevangen door een verhoging van de OZB-tarieven. Dit betekent evenwel dat alle inwoners van de gemeente, bij toepassing van het amendement, meer belasting zullen moeten gaan betalen.

Let wel, hierbij is het uitgangspunt dat het juridisch mogelijk is de reikwijdte van de regeling af te bakenen conform de bedoeling van uw raad. Als gekeken wordt naar alle objecten die op basis van de huidige wettekst onder de reikwijdte van het amendement Omtzigt zouden kunnen vallen, dan bedraagt de verwachte OZB inkomstenderving ongeveer € 360.000. Hierin schuilt dus een financieel risico. De berekeningen zijn opgenomen in bijlage 1.

Verder zal de invoering van de motie leiden tot een toename van de perceptiekosten. Het is aannemelijk dat de uitvoering en het afhandelen van bezwaren en beroepen (ook door No Cure-No Pay bedrijven waarbij de bewijslast bij de gemeente zal komen te liggen) zal leiden tot een substantiële toename van werkzaamheden voor GBTwente. Daarnaast zullen de huidige belastingsystemen moeten worden

aangepast. De hoogte van deze laatste kosten is op dit moment niet met zekerheid in te schatten. De totale kosten vallen naar verwachting binnen een bandbreedte van € 25.000,- tot € 50.000,-.

Problematiek met betrekking tot doelbereiking

Het doel van het amendement Omtzigt en de motie van uw raad, is het financieel ondersteunen van organisaties en verenigingen die van groot maatschappelijk belang zijn en die een belangrijke bijdrage leveren aan de sociale samenhang in de stad. Het via de belastingverordening bereiken van al deze verenigingen is echter niet eenvoudig en stuit in sommige gevallen op problemen. Zo is het voor de gemeente juridisch niet mogelijk om af te dwingen dat een OZB-verlaging ook daadwerkelijk bij een vereniging terechtkomt en zijn er ook verenigingen die zelf geen belastingplichtige zijn voor de onroerende zaakbelasting. Deze verenigingen hebben geen eigen gebouw en maken veelal gebruik van accommodaties van andere organisaties. Daarmee profiteren zij dus niet van een verlaging van de onroerende zaakbelasting. Dit geeft onevenwichtige effecten. In bijlage 2 zijn enkele voorbeelden opgenomen die de problematiek van doelbereiking inzichtelijk maken. De verwachte toename in de perceptiekosten wordt hiermee eveneens geïllustreerd.

Alternatief subsidies

Gelet op de problematiek met betrekking tot doelbereiking en de risico's die samenhangen met de fiscale route om verenigingen voor een lager OZB-tarief aan te slaan, zou overwogen kunnen worden om instellingen via een subsidie te gaan compenseren. Daarmee worden in juridische en financiële zin veel minder risico's gelopen. Een nadeel van een dergelijke subsidieregeling voor OZB-compensatie is dat hiermee niet gestuurd kan worden op de maatschappelijke opgave en de bijdrage die wij in dat kader van door ons gesubsidieerde instellingen vragen. Daarnaast geldt in deze situatie uiteraard ook het hiervoor benoemde dekkingsvraagstuk. Ten aanzien van dit laatste punt geven wij de raad in overweging dat in het kader van eerdere bezuinigingen juist in 2014 is besloten om buitensportverenigingen niet langer te compenseren voor de OZB.

Advies College inzake motie 'Lagere OZB voor verenigingen' dd. 07-11-2019

De beslissing of tariefdifferentiatie wordt toegepast ligt bij uw gemeenteraad. Het college adviseert de raad om (nog) niet over te gaan tot toepassing van het amendement Omtzigt. De redenen hiervoor zijn:

1. Er is (nog steeds) grote onduidelijkheid omtrent de reikwijdte van het amendement Omtzigt. De VNG adviseert op dit moment nog geen aanpassingen op te nemen en te wachten tot de modelverordening beschikbaar is. Er zijn landelijk nog geen gemeenten overgegaan tot daadwerkelijke toepassing van het amendement.
2. De substantiële negatieve financiële effecten van de lagere OZB-opbrengst zijn nog niet gedekt.
3. Het is aannemelijk dat invoering leidt tot fors hogere perceptiekosten.
4. De motie bereikt alleen verenigingen die eigenaar of gebruiker zijn van een WOZ-object. Dit leidt tot onevenwichtige effecten.

Wij hebben het presidium van uw raad voorgesteld om het onderwerp van deze raadsbrief te agenderen voor een politiek beraad.

Hoogachtend,
Burgemeester en Wethouders van Almelo,
de secretaris, de burgemeester,

F.W. van Ardenne

A.J. Gerritsen

Bijlagen:

- Bijlage 1: Berekeningen (INT-2225)
- Bijlage 2: Voorbeelden doel in relatie tot bereik (INT-2226)
- Bijlage 3: Amendement Omtzigt (Kamerstuk 35 026, nr. 52) (INT-2227)
- Bijlage 4: Kamervragen van de leden Omtzigt en Van der Molen, met de daarop door de regering gegeven antwoorden (Tweede Kamer, vergaderjaar 2018-2019, nr. 2465) (INT-2228)